Gemeente Geertruidenberg

Zaaknummer: 2021052680638

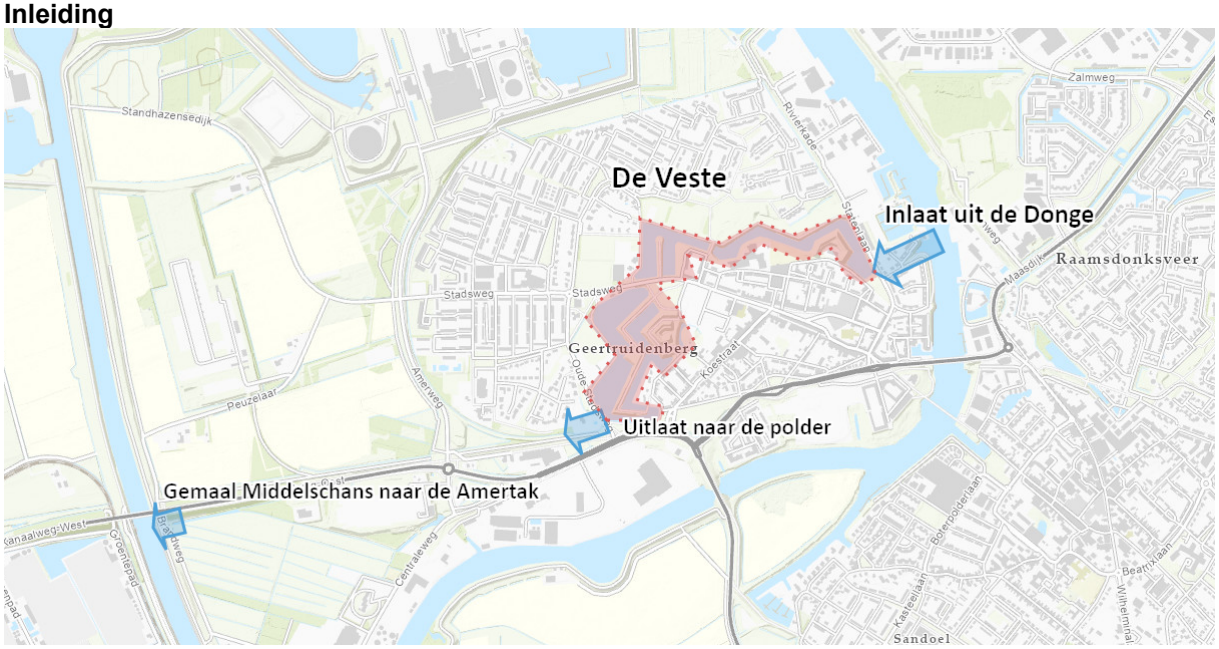
Raadsvoorstel

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 1 juli 2021
Agendanummer	:
Onderwerp	: Aanpak blauwalgen De Veste

Voorstel

1. De huidige maatregelen bestrijding blauwalgen voor Commandeurstraat definitief te maken, door het:
   - Definitief te maken van een spoelpomp in De Veste nabij de Commandeurstraat voor 5.000 euro.
   - Het in stand te houden inlaten van extra water vanuit de Donge voor extra doorspoeling Veste.
2. Via klimaatadaptatie volgens het DPRA-spoor in te zetten op structureel verbeteren van waterkwaliteit voor vermindering blauwalgvorming in De Veste,
3. Deel te nemen aan een pilot onderzoek met STOWA voor het zuiveren van oppervlaktewater in De Veste.
4. Ambtelijk vooronderzoek uit te voeren naar overdracht beheer van De Veste aan waterschap Brabantse Delta
5. Onderzoek uit te voeren hoe De Veste het meest efficiënt ingezet kan worden als waterbergingsgebied.
6. Verder onderzoek uit te voeren naar het verminderen van overstorthoeveelheden en verplaatsen van overstorten aan de Emmaweg en Statenlaan.

Inleiding

Figuur 1 De ligging van De Veste (rood gestippeld), met de hoofdroute van het oppervlaktewater.

Naar aanleiding van klachten door bewoners over stank door sterke blauwalgenbloei in De Veste zijn de gemeente Geertruidenberg en waterschap Brabantse Delta gezamenlijk een watersysteemonderzoek gestart naar de mogelijkheden om de blauwalgoverlast in De Veste structureel te verminderen. Op basis van dit onderzoek is in samenwerking met Royal HasKoningDHV een maatregelenpakket opgesteld (zie bijlage 1) wat de blauwalgoverlast hoogstwaarschijnlijk zal voorkomen. Enkele onderdelen van dit maatregelenpakket vergen echter een flinke investering van meer dan 2 miljoen en/of hebben negatieve consequenties voor de opslag van water, de riolering en klimaatadaptatie plannen in de omgeving van De Veste. Om die reden is er een alternatieve routekaart met maatregelen opgesteld, die een lagere investering vergt en waarin de genoemde probleemgebieden beter meegenomen zijn. Nadeel van deze routekaart is echter wel dat de blauwalgoverlast op de korte en middellange termijn hoogstwaarschijnlijk niet structureel

voorkomen zal worden. Voordelen zijn dat er op korte termijn minder Investeringskosten aan verbonden zitten, er op de middellange termijn gebruik kan worden gemaakt van subsidies vanuit de provincie en rijksoverheid en er gebruik kan worden gemaakt van integrale meekoppelkansen Hierbij worden andere problematiek op het gebied van klimaat, rioleringen en opslag van water ook integraal meegenomen voor een voordeligere aanpak op al deze beleidsterreinen.

Beoogd effect
Het verminderen van blauwalgoverlast in De Veste nabij de Commandeurstraat met naar schatting rond de 20-30%. Daarbij in te zetten op vermindering van blauwalgoverlast op termijn, door in te zetten op meekoppelkansen vanuit andere beleidsterreinen zoals klimaatadaptatie, energietransitie en rioleringen.

Argumenten
1.1 De maatregelen helpen bij het verminderen van lokale overlast door blauwalg
Doorstroming vanuit De Veste helpt met het voorkomen van blauwalgvorming. Door doorstroming en het inlaten van extra water vanuit de Donge heeft het water minder nutriënten die zorgen voor blauwalgvorming. De spoelpomp nabij de Commandeurstraat zorgt voor doorspoeling van het water op een locatie waar dit normaal gesproken erg lastig is omdat er in deze dode arm van De Veste geen doorstroming plaatsvindt.

1.2 Het voortzetten van de huidige maatregelen vraagt een lage investering
Met 5.000 investeringskosten is het definitief maken van een spoelpomp relatief goedkoop. Daarnaast brengt het inlaten van extra water vanuit de Donge geen extra kosten met zich mee voor de gemeente.

1.3 Hoge kosten voor het volledig voorkomen van blauwalgvorming
Door Royal HaskoningDHV is in 2019 een maatregelenpakket ontwikkelt die blauwalgvorming in De Veste waarschijnlijk volledig zou voorkomen. Geraamde kosten voor uitvoering daarvan variëren van minimaal 2.020.000 tot 4.185.000 euro, afhankelijk van de gekozen opties. De hoge kosten hiervoor lijken op dit moment niet op te wegen tegen de baten. De kosten van deze pakketten zou voor 50% door de gemeente betaald moeten worden. Het synthese rapport van deze onderzoeksrapporten is toegevoegd als bijlage 1, synthese rapport blauwalgen Veste.

2.1 De routekaart zorgt voor meekoppelkansen op het gebied van riolering en klimaat
De routekaart zoals weergegeven in figuur 2, biedt de mogelijk om blauwalgbestrijding integraal te koppelen met andere klimaatverandering gerelateerde vraagstukken. Door bijvoorbeeld overstorthoeveelheden op De Veste te verminderen komen er minder nutriënten in het water die zorgen voor blauwalgvorming. Dit punt valt samen met staand beleid voor het verminderen van overstorthoeveelheden vanuit het vGRP+ 2017-2022.

2.2 De routekaart bied een meekoppelkans voor de energietransitie
Een andere toekomstige meekoppelkans is de aanleg van een nieuw warmtenet met energie op basis van aquathermie (energie op basis van de warmte uit water) met water uit De Veste. De temperatuurdaling van het water die dit teweeg zal brengen zou blauwalgvorming enigszins kunnen verminderen.

2.3 Subsidies vanuit Rijksoverheid kunnen mogelijk worden benut
Aan het DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) zijn subsidies vanuit Rijksoverheid verbonden, waarmee maatregelen die in dit programma omschreven staan voor 1/3 gefinancierd kunnen worden. De gemeente is sowieso verplicht een uitvoeringsprogramma te ontwikkelen. Eind 2021 zal er meer inzicht zijn in de maatregelen, kosten en subsidies voor dit programma.

2.4 Subsidies vanuit provincie Noord-Brabant kunnen mogelijk worden benut
Provincie Noord-Brabant werkt momenteel aan een nieuwe subsidie vergelijkbaar met de subsidie vanuit Rijksoverheid. Bedoeling van de subsidie is klimaatmaatregelen die net buiten de subsidie van de rijksoverheid vallen toch te kunnen financieren. Ook hierbij geld dat de subsidiëring waarschijnlijk voor 1/3 van de kosten van de te nemen maatregel geldt.

3.1 Goede bron voor kennis
STOWA is een kenniscentrum voor water van waterschappen en provincies. Zij beschikken over diepgaande kennis over blauwalgbestrijding. Door mee te doen aan deze pilot kunnen de gemeente de kennis binnen deze organisatie benutten.

3.2 Positief risico vermindering blauwalg in de toekomst
Over blauwalg en de bestrijding daarvan is nog veel onbekend. Er is dus een mogelijkheid dat op termijn een goedkope (deel)oplossing gevonden wordt. Waardoor veel andere maatregelen niet meer nodig zijn voor het

volledig voorkomen van blauwalgvorming. De kans is aanwezig dat het experiment blauwalg goedkoop vermindert of efficiënt verwijdert.

3.3 Mogelijkheid op structurele vermindering blauwalg
Doordat het STOWA zijn financiering vanuit andere bronnen ontvangt is het voor de gemeente financieel heel gunstig om deel te nemen aan deze pilot.

4.1 Overdracht aan het waterschap zorgt voor besparing op onderhoudskosten
Wanneer De Veste overgedragen wordt aan het waterschap zijn zij verantwoordelijk voor toekomstig onderhoud aan De Veste. Momenteel worden de kosten die de gemeente spendeert aan onderhoud, exclusief baggeren en onderhoud aan beschoeiingen, van De Veste geraamd op ongeveer 40.000 euro per jaar. Het waterschap stelt aan de overname wel voorwaarden aan die nog bepaald en vastgesteld dienen te worden.

5.1 Kostenbesparing op waterberging
Door de bestrijding van blauwalgvorming te combineren met opgaven vanuit het waterschap voor extra waterberging kunnen in de toekomst kosten bespaard worden op beide thema's.

6.1 Onderzoek naar verplaatsen overstorten van belang vanwege hun grote invloed op blauwalgvorming
Overstorten spelen een grote rol voor blauwalgvorming. De overstorten aan de Emmaweg en Statenlaan zijn voor het overgrote deel verantwoordelijk voor de totale overstort hoeveelheden op De Veste. Verminderen van de overstorthoeveelheden, of wanneer mogelijk verplaatsing, kan blauwalgvorming flink verminderen.

Kanttekeningen
Algemene kanttekeningen voor de voorgestelde maatregelen:

- Alleen volledige invoering van het maatregelenpakket door Royal HaskoningDHV heeft effect
Het gedeeltelijk invoeren van enkele maatregelen uit het rapport van Royal HaskoningDHV zal niet helpen. Het beoogde effect wordt bereikt door de samenhang van de verschillende maatregelen uit het pakket. De voorgestelde aanpak zal lokale blauwalgvorming verminderen door het gelijktrekken van de waterkwaliteit over de gehele Veste. Op lange termijn zal met de voorgestelde maatregelen worden ingezet worden op nieuwe technieken, subsidies vanuit andere overheden en aanpak verminderen van overstorthoeveelheden om blauwalgvorming te verminderen.

- Relatief slechte waterkwaliteit t.o.v. blauwalgvorming in De Veste
Mogelijk moet een deel van de maatregelen uit het syntheserapport van RHK (bijlage 1) na uitvoering van voorgestelde maatregelen nog steeds uitgevoerd worden om blauwalgvorming in De Veste volledig te voorkomen. De factoren die blauwalgvorming veroorzaken zijn dermate negatief voor De Veste dat veel maatregelen nodig zijn om blauwalgvorming volledig te voorkomen.

- Maatregelen voorkomen blauwalgvorming nabij Commandeurstraat niet
De voorgestelde maatregelen verminderen blauwalgvorming nabij de Commandeurstraat, maar voorkomen het niet. Daarvoor zijn meer maatregelen nodig die veel meer kosten met zich meebrengen.

- Blauwalgvorming zeer wisselvallig door invloed weer
Het weer heeft een grote invloed of er blauwalgvorming optreedt in De Veste. Wanneer er in een jaar veel hevige stortbuien nabij De Veste plaatsvinden wordt de kans op blauwalgvorming drastisch verhoogd. Ook de temperatuur heeft een grote invloed. Het is daarom voor een specifiek jaar niet te voorspellen of er blauwalgvorming zal plaatsvinden of niet. Ervaring bij De Veste leert ons dat er tijdens de meeste jaren blauwalgvorming optreedt.

- Klimaatverandering heeft effect op blauwalgvorming
Een toename van de temperatuur en hevige regenbuien zijn 2 van de voornaamste gevolgen van klimaatverandering. Beiden hebben ook een grote invloed op blauwalgvorming. Klimaatverandering zal zonder nieuwe maatregelen dus zorgen voor een toename van blauwalgvorming in De Veste. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de gemiddelde neerslag in een jaar of maand normaliter weinig invloed zal hebben op blauwalgvorming. Waar het hier over gaat zijn hevige regenbuien in zeer korte periodes waarbij de riolering het binnenkomende water niet meer normaal kan verwerken.

Kanttekeningen op individuele voorstellen:

2.1 Deadline voor subsidiering vanuit provincie en rijksoverheid.
Maatregelen die deels gesubsidieerd worden vanuit rijksoverheid en provincie hangen moeten waarschijnlijk voor 2027 uitgevoerd zijn. Voor provincie is de deadline nog niet vastgesteld, maar die zal waarschijnlijk samenhangen met de deadline vanuit rijksoverheid.

4.1 Baggeren van De Veste
De belangrijkste voorwaarde die het waterschap zal stellen is dat De Veste gebaggerd moet zijn. Baggeren is een van de maatregelen uit het maatregelenpakket van Royal HasKoningDHV die zou zorgen structurele voorkoming van blauwalgvorming. Kosten voor deze maatregel zijn geraamd op 1.500.000 euro. Omdat de gemeente De Veste in de toekomst een keer zal moeten baggeren. Kan het op lange termijn voor de gemeente voordelig zijn om dit te koppelen aan overdracht van De Veste naar het waterschap.

6.1 Overstorthoeveelheden per overstort fluctueren op basis van het weer en achterliggend riool.
Overstorthoeveelheden fluctueren op basis van intensiteit op het piekmoment van de bui en verzadiging van de bovengrond door eerdere regenbuien. Daarnaast fluctueren overstorthoeveelheden op basis van de grootte van het achterliggend rioolstelsel. De regenwater overstort aan de Statenlaan stort bijvoorbeeld regelmatig over bij harde regenbuien terwijl de gemengde overstort aan de Emmaweg dit veel minder vaak doet. Bij zeer intensieve regenbuien (bui9 en bui10) zijn de overstorthoeveelheid aan de Emmaweg veel groter dan aan de Statenlaan.

6.2 Extreem hoge kosten voor verplaatsen of verwijderen van overstorten.
Het aanpassen van de riolering waardoor er geen overstorten op De Veste niet meer zou plaatsvinden zal enkele tientallen miljoenen euro kosten. Grote aanpassingen aan het riool die dit mogelijk maken lijken daardoor geen reële optie. Verwijderen van overstorten zonder grote aanpassingen aan het riool is vanwege de nadelige gevolgen voor bijvoorbeeld de volksgezondheid niet mogelijk.

Financiën
Volgens de wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken (Stb 2007, 276, 277) mag de gemeente gebruik maken van de voorziening riolering voor de bekostiging van de zorgplichten voor grondwater, hemelwater en afvalwater. Hiervoor geld echter dat de zorgplicht voor grond- en hemelwater slechtst voorziet in de kwantitatieve aspecten en niet in de kwalitatieve aspecten. De zorgplicht voor afvalwater (rioolwater) voorziet wel in de kwalitatieve aspecten. Hier mogen vanuit de voorziening riolering retentie maatregelen ten behoeve van vermindering van overstortwater gefinancierd worden.

De volgende tabel geeft een overzicht van de voorgestelde kosten en hun voorgestelde bron voor financiering.

Voorstel	OMSCHRIJVING:	GESCHATTE KOSTEN (€, exc. btw):	Financiering & dekking
1	Behouden spoelpomp	5.000	Gereserveerd vanuit vGRP 2017-2022

Kosten voor het definitief maken van de spoelpomp nabij de Commandeurstraat zijn gedekt via het vGRP 2017-2022. Aan de pilot van STOWA zijn voor de gemeente geen verdere kosten verbonden.

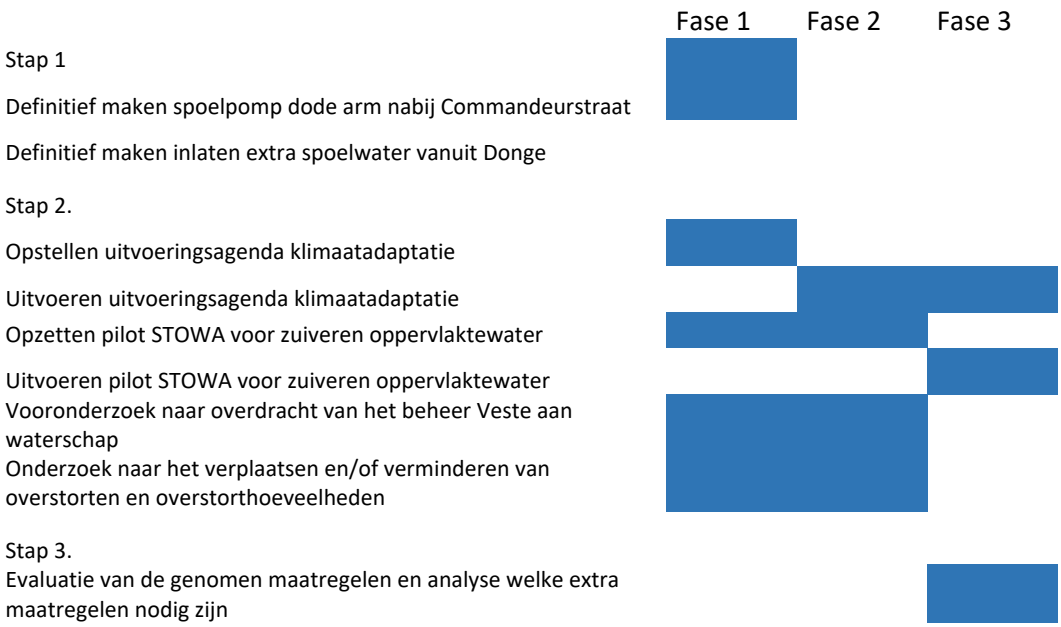
Indien besloten wordt om onderhoud aan De Veste over te dragen aan het waterschap kunnen kosten voor baggeren van De Veste grotendeels gefinancierd worden vanuit de rioolgelden.

Communicatie
Vertegenwoordigers en betrokkenen worden door middel van persoonlijk communicatie en, indien gewenst, door middel van een (online) bijeenkomst verder geïnformeerd. De betrokkenen zijn tijdens het onderzoek naar blauwalg geïnformeerd en geraadpleegd over relevante informatie. Ook waren omwonenden betrokken bij onderzoek naar de problematiek in de vorm van een klankbordgroep.

Uitvoering

Na het besluit worden de genoemde punten uitgevoerd en in gang gezet. Bewoners en betrokkenen worden over het besluit geïnformeerd en indien gevraagd verder toegelicht. De uitvoeringsagenda voor het DPRA zal eind dit jaar worden vastgesteld, voor 2027 moeten maatregelen uit dit programma uitgevoerd zijn. Het zal zeker 2 jaar duren voordat het experiment van STOWA voor het zuiveren van oppervlaktewater uitgevoerd zal worden.

De volgende tabel geeft een tijdsindicatie voor hoe lang het zal duren voordat al de voorgestelde maatregelen uitgevoerd zijn.

Figuur 2. Een tijdsinschatting voor de volledige routekaart zoals weergegeven in de tabel is 2 tot 3 jaar.

Bijlagen

1. Royal HaskoningDHV synthese rapport blauwalgen Veste__57571

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,

de secretaris,	de burgemeester,
R.C.J. Nagtzaam	M. Witte

Nr.

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg van 1 juni 2021.

Gelet op:

Besluit:
De raad besluit:

1. De huidige maatregelen bestrijding blauwalgen voor Commandeurstraat definitief te maken, door het:
   - Definitief te maken van een spoelpomp in De Veste nabij de Commandeurstraat voor 5.000 euro.
   - Het in stand te houden inlaten van extra water vanuit de Donge voor extra doorspoeling Veste.
2. Via klimaatadaptatie volgens het DPRA-spoor in te zetten op structureel verbeteren van waterkwaliteit voor vermindering blauwalgvorming in De Veste,
3. Deel te nemen aan een pilot onderzoek met STOWA voor het zuiveren van oppervlaktewater in De Veste.
4. Ambtelijk vooronderzoek uit te voeren naar overdracht beheer van De Veste aan waterschap Brabantse Delta
5. Onderzoek uit te voeren hoe De Veste het meest efficiënt ingezet kan worden als waterbergingsgebied.
6. Verder onderzoek uit te voeren naar het verminderen van overstorthoeveelheden en verplaatsen van overstorten aan de Emmaweg en Statenlaan.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 1 juli 2021,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

drs. K.M.C. Millenaar-Rammelaere M. Witte